THE ACTION CHALLENGE

Obulagirizi bw'Okuwaayo Ebifananyi ne Vidiyo

Kwata obukakafu bw'ekikolwa kyo. Gabana olugero lwo. Ssa ekitiibwa mu kitundu kyo.

Buli kikolwa kirina olugero olusaanidde okugabanwa. Ka kibe ng'olongoosa ekifo eky'olukale, ng'oyamba buli muntu okutuuka n'okukozesa ebifo, ng'oddaabiriza ekintu eky'omugaso, oba ng'ofuula ekitundu kyo eky'obukuumi okusingawo, ebifananyi ne vidiyo biyamba abalala okulaba ekisoboka.

Obulagirizi buno bunnyonnyola engeri y'okukwata obukakafu n'okuwaayo ekikolwa kyo mu kitundu, ng'okuuma eby'ekyama, ekitiibwa n'obukuumi bw'abantu.

Mu bulagirizi buno

1. By'olina okukwata
2. Amagezi ku bifananyi
3. Amagezi ku vidiyo
4. Kuuma eby'ekyama, okukkiriza, n'ekitiibwa ky'abantu
5. Beera mu bukuumi era wa mazima
6. Okusobozesa buli muntu okukwata obukakafu
7. Engeri y'okuwaayo ebifananyi ne vidiyo byo
8. Engeri Amplified Access gy'eyinza okukozesaamu ebifananyi ne vidiyo byo
9. Engeri gye tukuumamu ebiweereddwayo
10. Olukalala olusembayo olw'okukebera nga tonnawaayo

By'olina okukwata

Ebifananyi ne vidiyo byo birina okutuyamba okutegeera ebintu bisatu:

NGA TONNAKOLA

Ekizibu

Laga ekizibu oba embeera ekitundu kyo gye kyali kyagala okulongoosa.

MU KUKOLA

Ekikolwa

Laga ggwe oba ekitundu kyo kye mwakola okugonjoola ekizibu ekyo.

OLUVANNYUMA

Ekyavuddemu

Laga ekyakyuka, ekyatuukibwako, oba kye wayiga.

Teweetaaga byuma bya kikugu. Essimu ey'omu ngalo (smartphone) emala.

Amagezi ku bifananyi

Kola

- ✓ Kuba ebifananyi ebirabika obulungi era ebirimu ekitangaala ekimala.
- ✓ Kwata omulimu ddala nga gukolebwa.
- ✓ Laga ebifananyi eby'olubereberye n'eby'oluvannyuma bwe kiba kisoboka.
- ✓ Kozesa ebifananyi eby'obutonde era ebya ddala.
- ✓ Kuba ebifananyi by'abantu abategeerekeka bw'oba ofunye olukusa lwabwe.
- ✓ Ssa essira ku kikolwa, ku kitundu, ne ku byavuddemu.
- ✓ Kuba ebifananyi okuva ku njuyi ez'enjawulo, omuli eby'okumpi n'eby'ewala.

Tokola

- ✗ Okwefuula ng'okola emirimu oba okulaga ng'omulimu gwakolebwa nga tegwakolebwa.
- ✗ Okuwaayo ebifananyi ebikoleddwa AI ng'obukakafu bw'emirimu egya ddala.
- ✗ Okukozesa ebifananyi ebiggiddwa ku yintaneeti oba mu pulojekiti z'abantu abalala.
- ✗ Okukuba ebifananyi by'abantu abategeerekeka awatali lukusa lwabwe.
- ✗ Okulaga abantu mu mbeera ey'ensonyi, ey'okunyoomebwa, oba gye bali mu bunafu.
- ✗ Okussaamu amawulire ag'obwannannyini ag'ekyama, gamba ng'endagamuntu, ennamba z'essimu, oba endagiriro z'awaka.

- ✓ Kuba ebifananyi by'emirimu nga tolaga maaso g'abantu, eby'ekyama oba obukuumi bwe biba byetaagisa.

- ✗ Okukozesa filters oba okukyusa ebifananyi mu ngeri ekyusa ekyabaawo.

Amagezi ku vidiyo

Kola

- ✓ Kwata vidiyo ennyimpi, okusingira ddala sekonda 30–60.
- ✓ Kwata essimu yo nga tenyeenya era nga ky'okwata kirabika.
- ✓ Kwata vidiyo mu kifo ekisirifu ng'omuntu ayogera.
- ✓ Nnyonnyola ekizibu, ekikolwa ekyakolebwa, n'ekyavaamu.
- ✓ Yogera mu ngeri yo eya bulijjo, mu lulimi lw'owulira nga lukwanguyira.
- ✓ Kozesa ebiwandiiko wansi wa vidiyo (captions), olulimi lw'obubonero, oba engeri endala ez'empuliziganya buli muntu z'asobola okukozesa, we kiba kisaanidde.
- ✓ Laga emirimu egya ddala n'okwetaba okw'amazima okw'abantu b'omu kitundu.
- ✓ Saba olukusa nga tonnakwata vidiyo y'abantu abategeerekeka.

Tokola

- ✗ Okukwata vidiyo empanvu nga tezirina kigendererwa kitegeerekeka.
- ✗ Okuteekamu ennyimba ez'emabega ez'eddoboozi ery'awaggulu ezizibuwaza okuwulira ebyogerwa.
- ✗ Okukwata vidiyo y'abantu abagaanye okwetaba.
- ✗ Okukwata vidiyo z'emirimu egy'obulabe oba okukubiriza abantu okwessa mu kabi olwa kamera.
- ✗ Okwogera ebitali bya mazima oba okugaziya ebyavaamu.
- ✗ Okukwata emboozi ez'ekyama awatali lukusa.
- ✗ Okukozesa vidiyo ezikoleddwa AI oba ezikyusiddwa ng'obukakafu bw'ebikolwa ebyaggwa.

Kuuma eby'ekyama, okukkiriza, n'ekitiibwa ky'abantu

Obukuumi, ekitiibwa, n'okulonda kw'abantu bye bisooka.

- Saba olukusa nga tonnakuba kifananyi oba okukwata vidiyo y'abantu abategeerekeka.

- Nnyonnyola lwaki ebifananyi oba vidiyo bikwatibwa, engeri gye biyinza okukozesebwamu, n'abo abayinza okubiraba.
- Funa olukusa olusaanidde okuva eri omuzadde oba omukuza ow'amateeka nga tonnassaamu baana abategeerekeka, era ossa ekitiibwa mu ekyo omwana ky'ayagala.
- Weewale okulaga abaana abategeerekeka oba abantu abali mu bulabe ng'okukkiriza oba obukuumi tebikakasiddwa.
- Ssa ekitiibwa mu muntu yenna atayagala kulabika mu kifananyi oba mu vidiyo.
- Weewale okulaga amawulire ag'obwannannyini, endagiriro z'awaka, oba ebifo ebyetaaga okukuumibwa mu kyama.
- Wa abantu omukisa okugaana okwetaba nga tewali kibi kibatuukako.
- Omuntu bw'aggyayo olukusa lwe, tegeeza ttiimu ya Action Challenge mangu.

KIKULU

Okwetaba mu kikolwa ky'ekitundu tekitegeeza nti okkirizza okukubibwa ekifananyi, okukwatibwa ku vidiyo, oba okulagibwa mu lwatu.

Okuwaayo ebifananyi oba vidiyo si kye kimu n'okuwa olukusa okubifulumya mu lwatu. Amplified Access ejja kwawula wakati w'olukusa olw'okuwaayo obukakafu n'olukusa olw'okugabana mu lwatu ebirimu abantu abategeerekeka.

Beera mu bukuumi era wa mazima

- Teweteeka ggwe wadde abalala mu kabi olw'okufuna ekifananyi oba vidiyo.
- Toyimiriza mpeereza nkulu wadde okuleeta obulabe ng'okwata vidiyo.
- Ssa ekitiibwa mu mateeka g'ekitundu era ofune olukusa lwonna olwetaagisa.
- Weewale okukwata entalo, obubenje, oba embeera ezinakuwaza.
- Toyiiya byavuddemu, tokozesa bifananyi oba vidiyo enkadde ng'obukakafu obupya, era tolimba ku abo abeetabye.
- Nnyonnyola bulungi obanga ekikolwa kikyagenda mu maaso, mu kifo ky'okukiraga nga kyaggwa.

- Tobikkula mawulire gayinza kuteeka abeetabye mu kabi ak'okutulugunyizibwa, okusosolwa, oba okwesasuzibwako.

Ekigendererwa kwe kukwata obukakafu bw'ekikolwa eky'amakulu, so si kukola lugero olulabika nga lutuukiridde.

Okusobozesa buli muntu okukwata obukakafu

Buli muntu asaanidde okusobola okukwata obukakafu bw'ekikolwa kye mu kitundu, k'abe ayogera lulimi ki, k'abe aliko obulemu, oba k'abe nga talina tekinologiya ennungi.

- Waayo ennyinnyonnyola oba ebigambo by'oyogera mu lulimi lw'otegeera obulungi okusinga.
- Kozesa okwogera, okuwandiika, oba olulimi lw'obubonero, we kiba kisaanidde.
- Teekamu ebiwandiiko wansi wa vidiyo (captions) oba ennyinnyonnyola ennyimpi ez'empandiika bwe kiba kisoboka.
- Waayo obukakafu obw'engeri endala ng'okukuba ebifananyi oba okukwata vidiyo tekuli kwa bukuumi oba tekusoboka.
- Weewale ebyetaagisa bya tekinologiya ebiteetaagisa oba ebyuma eby'ebbeeyi.
- Ssa ekitiibwa mu ngeri buli muntu gy'alonda okulagibwamu, nga mw'otwalidde abantu abaliko obulemu.

Ekikolwa eky'amakulu mu kitundu tekisaanidde kulekebwa bbali olw'okuba omuntu tasobola kukola bifananyi oba vidiyo ez'omutindo ogw'ekikugu.

Engeri y'okuwaayo ebifananyi ne vidiyo byo

Ku buli kikolwa ky'ekitundu, tukuwa amagezi okuwaayo:

Ebifananyi 3–6	Okusingira ddala nga biraga ekizibu, omulimu, n'ekyavaamu.
Vidiyo 1 ennyimpi (si bwetaavu)	Nga sekonda 30–60.

Ennyinnyonnyola ennyimpi	Ekizibu kyali ki? Wakola ki? Kiki ekyakyuka?
Ekifo	Ekitundu kyo oba awo w'obeera mu bufunze, awatali kulaga ndagiriro z'awaka.
Olukusa	Kakasa nti olina okukkiriza okwetaagisa okuwaayo ebirimu bino.

Waayo fayiro ez'oluberebere bwe kiba kisoboka, mu kifo kya screenshots oba kkopi ezikendeezeddwa ennyo mu bunene.

Bw'oba tosobola kukuba bifananyi oba kukwata vidiyo mu ngeri ey'obukuumi, tuukirira ttiimu ya Action Challenge ku ngeri endala ez'okukwata obukakafu bw'ekikolwa kyo.

Engeri Amplified Access gy'eyinza okukozesaamu ebifananyi ne vidiyo byo

Ebifananyi ne vidiyo ebiweereddwayo biyinza okuyamba Amplified Access:

- Okukakasa n'okuwandiika ebikolwa by'ebitundu.
- Okusiima okufuba kw'ebitundu ebyetabye.
- Okugabana engero z'enkyukakyuka ezikulemberwa abantu b'omu bitundu.
- Okulaga ebyavaamu n'ebyayigibwa.
- Okuzzaamu ebitundu ebirala amaanyi okukola ebikolwa.
- Okuwa lipoota ku mirimu n'ebyavudde mu Action Challenge.

Okuwaayo ebifananyi oba vidiyo tekiwa lukusa obwo bwennyini okubikozesa mu lwatu.

Amplified Access ejja kusaba olukusa olusaanidde nga tennafulumya birimu biraga bantu abategeerekeka ku mukutu gwayo, ku mikutu gy'empuliziganya (social media), mu lipoota, mu nnyanjula, oba mu makubo amalala ag'empuliziganya ey'olukale.

Abeetabye basaanidde okuwaayo ebirimu bye beekoledde bokka oba bye balina olukusa okugabana.

Engeri gye tukuumamu ebiweereddwayo

Amplified Access yeewaddeyo okukwata n'obuvunaanyizibwa ebifananyi, vidiyo n'amawulire ag'obwannannyini ebiweereddwayo. Tujja kukola bino:

- Okwekenneenya ebiweereddwayo okulaba ebikwata ku by'ekyama, obukuumi, n'okukkiriza nga tetunnabigabana mu lwatu.
- Okukkiriza bammemba ba ttiimu abakkiriziddwa n'abekenneenya abakikwatako bokka okutuuka ku biweereddwayo.
- Okutereka ebiweereddwayo mu ngeri ey'obukuumi n'okubikuuma ekiseera kyokka ekyetaagisa ku bigendererwa ebituufu eby'enteekateeka.
- Okuggyamu metadata eyinza okulaga omuntu, omuli ekifo ekituufu, nga tetunnagabana mu lwatu, we kiba kisaanidde.
- Okwewala okufulumya amawulire ag'obwannannyini ag'ekyama oba ebiyinza okulaga omuntu ne bimuteeka mu kabi.
- Okussa ekitiibwa mu kusaba okuggyawo oba okulekera awo okukozesa ebirimu ebiraga abantu abategeerekeka, nga tugoberera amateeka agakwatako n'ebyo ebisoboka mu nkola.
- Okufuna olukusa olusaanidde nga tetunnagabana birimu biraga bantu abategeerekeka n'ebibiina ebirala oba bannamawulire.

Ku bibuuzo, okweraliikirira ku by'ekyama, oba okusaba ebirimu biggibwewo, tutuukirire ku hello@amplifiedaccess.org.

Olukalala olusembayo olw'okukebera nga tonnawaayo

Nga tonnawaayo, kakasa nti:

- [x] Ebifananyi oba vidiyo byange biraga ekikolwa ky'ekitundu ekya ddala.
- [x] Ebirimu biraga bulungi ekyabaawo n'ekyakyuka.
- [x] Abantu abategeerekeka bakkirizza okukwatibwa n'okussibwa mu bye mpaayo.
- [x] Nkoze ebisaanidde okukuuma abaana n'abantu abali mu bulabe.

- Tewali mawulire ag'obwannannyini ag'ekyama oba ebikwata ku kifo ebiyinza okuteeka abantu mu kabi ebirabika.
- Ebirimu biraga ekitiibwa, bya mazima, era biraga ekikolwa nga bwe kyali.
- Nnina olukusa okuwaayo ebirimu bino.
- Ntegeera nti okugabana mu lwatu kwetaaga olukusa olulala.

JJUKIRA

Ekikolwa kyo kikulu okusinga omutindo gwa kamera yo.

Teweetaaga byuma bya kikugu, kitangaala kituukiridde, oba vidiyo ennongoose ennyo. Ekikulu kwe kulaga ekitundu kyo kye kyakola, ekyakyuka, n'abalala kye bayinza okuyiga okuva mu bye wayitamu.